

Platforma wymiany informacji oraz szkoleń zawodowych w parkach narodowych

Krótki opis projektu pt. "Budowa wspólnej platformy wymiany informacji oraz systemu szkoleń zawodowych w parkach narodowych"

Beneficjentem projektu jest Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska (NFOŚ). Projekt współfinansowany jest przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko oraz przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Jest on realizowany w sposób kompleksowy, poprzez organizowanie szeregu różnorodnych, wzajemnie się uzupełniających przedsięwzięć edukacyjnych, tworzących spójny i komplementarny system dydaktyczny. W ramach projektu zaplanowano kilka wzajemnie uzupełniających się przedsięwzięć edukacyjnych.

Przeprowadzenie cyklu szkoleń w poszczególnych parkach narodowych

Szkolenia będą odbywały się co kwartał przez 2 lata (8 szkoleń w każdym z parków) i będą przeznaczone dla pracowników poszczególnych parków narodowych. Ich tematyka będzie zgodna z propozycjami, jakie parki zgłosiły w trakcie przygotowywania projektu i zawarły w Porozumieniu z Narodową Fundacją Ochrony Środowiska (istnieje możliwość zmiany tematu szkolenia, ale trzeba powiadomić o tym Fundację). W szkoleniach wezmą udział głównie osoby zajmujące się daną problematyką w parku (liczba osób uczestniczących w szkoleniach jest dostosowana do możliwości parku, ale zakłada się, że średnio w każdym szkoleniu weźmie udział 20 osób). Szkolenia będą jednodniowe i będą składały się z dwóch części: teoretycznej i praktycznej. Czas trwania pojedynczego szkolenia będzie wynosił 5 godzin zegarowych, z półgodziną przerwą na catering. Część teoretyczna będzie miała formę wykładu, z wykorzystaniem projekcji multimedialnych i materiałów drukowanych. Czas trwania tej części szkolenia uzależniony będzie od tematyki, ale z reguły nie powinien przekraczać połowy czasu całego szkolenia. Część praktyczna będzie polegała na zastosowaniu zdobytej wiedzy w konkretnych działaniach. W niektórych przypadkach, np. przy szkoleniach dotyczących rozpoznawania gatunków objętych siecią Natura 2000, część praktyczna odbędzie się w terenie. Wszystkie szkolenia będą prowadzone przez specjalistów z danej dziedziny, którzy wytypowani zostaną przez parki i zatwierdzeni zostaną przez Zespół Zarządzający Projektem. Będą to osoby mające duże doświadczenie i wiedzę na temat danego przedmiotu, ale również potrafiące w sposób ciekawy i efektywny przekazać wiedzę osobom szkolonym. Każdy specjalista prowadzący szkolenie przygotowuje materiały szkoleniowe, które będą wykorzystywane podczas szkolenia, a następnie zostaną nagrane na płyty CD. Obowiązkiem szkoleniowców będzie również przygotowanie wspólnie z Zespołem Zarządzającym Projektem krótkiej ankiety dot. szkolenia i jego tematyki oraz przeprowadzenie badań ankietowych przed i pod koniec szkolenia. Wszystkie szkolenia rozpoczną się w IV kw. 2009 roku - w bieżącym roku planowane jest przeprowadzenie po jednym szkoleniu w każdym parku. Pozostałe szkolenia przeprowadzone zostaną w latach 2010 (po 4 szkolenia) i w roku 2011 (po 3 szkolenia).

Przeprowadzenie warsztatów dla wybranych grup pracowników parków narodowych

Spośród pracowników parków wybrane zostały 4 grupy, które co roku będą spotykać się na warsztatach. Będą to: pracownicy działu edukacyjnego, pracownicy działu turystyki, pracownicy naukowcy i odpowiedzialni w parku za sprawy naukowe i monitoring oraz pracownicy odpowiedzialni za ochronę przyrody i krajobrazu. W sumie w trakcie trwania projektu odbędzie się 8 dwudniowych warsztatów. Będą odbywały się one na terenie różnych parków narodowych i dotyczyły bieżących problemów z konkretnego działu. Liczba osób z poszczególnych parków uczestniczących w warsztatach będzie zróżnicowana, zależna od liczby pracowników zajmujących się danymi zagadnieniami w parku. Zakłada się jednak, że ogólna liczba uczestników warsztatów wyniesie 50 osób (średnio po 2 osoby z każdego parku). Warsztaty będą prowadzone przez osoby z Zespołu Zarządzającego Projektem i będą składały się z trzech części: pierwszej, polegającej na prezentacji przez przedstawicieli poszczególnych parków problemów dotyczących tematyki warsztatów, drugiej, polegającej na dyskusji i wysłuchaniu specjalistów w danej dziedzinie oraz trzeciej - próby znalezienia konkretnych rozwiązań przedstawionych problemów. Warsztaty mogą zawierać część praktyczną, która może odbywać się w terenie. Spotkania głównie jednak będą miały charakter dyskusyjny. Ich efektem będzie wypracowanie rozwiązań omawianych zagadnień. Uczestnicy będą mieli okazję do zaprezentowania problemów, na jakie natrafiają w pracy, jak również przedstawienia sukcesów w ich rozwiązywaniu. Przed każdym z warsztatów parki powiadomione zostaną o szczegółowej tematyce, aby mogły się do nich przygotować.

Tematami przewodnimi pięciu pierwszych warsztatów będą:

- dla działu ochrony przyrody i krajobrazu - "Proces inwestycyjny na obszarach parków narodowych i obszarach Natura 2000 w świetle zasad postępowania w sprawie określenia uwarunkowań środowiskowych i postępowania administracyjnego - w praktyce"
- dla działu edukacji - "Edukacja osób niepełnosprawnych i udostępnianie terenu parku - stworzenie bazy (w tym rozwiązania techniczne, publikacje) i metodyka pracy"
- dla działu nauki i monitoringu - "Znaczenie monitoringu przyrodniczego parków narodowych dla sieci Natura 2000"
- dla działu turystyki - "Turystyka w parkach narodowych a zadania ochronne"
- dla działu ochrony przyrody i krajobrazu - "Ochrona przyrody w parkach narodowych a Natura 2000"

Zakłada się, że pierwsze pięć warsztatów odbędzie się w następujących miejscach:

- dla działu ochrony przyrody i krajobrazu - w Słowińskim Parku Narodowym (jest już znany termin tych warsztatów: 16-18 września 2009 r.)
- dla działu edukacji - w Ojcowskim Parku Narodowym
- dla działu nauki i monitoringu - w Parku Narodowym Ujście Warty

- dla działu turystyki – w Magurskim Parku Narodowym
- dla działu ochrony przyrody i krajobrazu – w Biebrzańskim Parku Narodowym

Zorganizowanie ogólnopolskich sympozjów parków narodowych

W trakcie realizacji projektu odbędą się dwa sympozja. Będzie to zapoczątkowanie corocznych spotkań przedstawicieli parków narodowych. I Ogólnopolskie Sympozjum Parków Narodowych odbędzie się na terenie Wolińskiego Parku Narodowego w dniach 25-27 września 2009 roku. Tematem przewodnim będzie "Edukacja w parkach narodowych – dokąd zmierzamy, rola ośrodków edukacyjnych, aktywne formy przekazu i komunikacji". Sympozjum będzie trzydniowe, a udział w nim wezmą pracownicy parków i autorzy referatów wprowadzających (zamówionych). Zespół Zarządzający Projektem wraz z gospodarzem sympozjum (jest to komitet organizacyjny sympozjum) rozesłał już do wszystkich parków Komunikat nr I o sympozjum, z prośbą o zgłaszanie referatów i posterów. Następnie przygotowany zostanie szczegółowy program, który zostanie rozesłany do wszystkich uczestników.

Drugie sympozjum odbędzie się w 2010 r. na terenie Białowieskiego Parku Narodowego. Jego tematem przewodnim będzie "Sieć Natura 2000 a polskie parki narodowe". Sympozjum będzie dwudniowe, rozpocznie się o godzinie 10.00, a zakończy następnego dnia o godzinie 15.00. Pierwszego dnia wygłoszone zostaną referaty zamówione i komunikaty przygotowane przez parki narodowe, a w godzinach popołudniowych odbędzie się sesja posterowa. Drugiego dnia przewiduje się dokończenie sesji referatowej i dyskusję.

W obu sympozjach weźmie udział po 80 osób – przedstawiciele parków narodowych (po 3 osoby, w tym koordynatorzy projektu z ramienia parku), beneficjenta i zaproszonych gości (m.in. autorów referatów wprowadzających).

Opracowanie i wydanie 4 numerów poradnika dla pracowników parków narodowych

W celu rozpropagowania najlepszych doświadczeń i sprawdzonych wzorców działań, wydawany będzie w Internecie poradnik dla pracowników parków narodowych. Będzie to wydawnictwo cykliczne (łącznie 4 numery). Poradnik będzie zawierał najciekawsze, sprawdzone i skuteczne pomysły związane z funkcjonowaniem parków narodowych. Artykuły w postaci instrukcji, zaleceń, porad, szczegółowych opisów różnych rozwiązań technicznych i koncepcyjnych będą dotyczyły m.in. takich zagadnień, jak: czynna ochrona poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego, metody prowadzenia monitoringu przyrodniczego, nowoczesne metody prowadzenia zajęć edukacyjnych itp. Wydawcą poradnika będzie Wigierski Park Narodowy. To pracownicy tego parku zajmą się zebraniem odpowiednich materiałów, ich redakcją, opracowaniem graficznym i zamieszczeniem w Internecie na stronie Wigierskiego Parku Narodowego.

Wydanie materiałów szkoleniowych

Wszystkie materiały szkoleniowe zostaną wydane na płycie CD. Obowiązkiem szkoleniowców będzie przesłanie do Zespołu Zarządzającego Projektem materiałów szkoleniowych w postaci cyfrowej.

Materiały te zostaną zredagowane i opracowane pod względem graficznym, a następnie skopiowane na płyty CD i rozesłane do wszystkich parków narodowych (po 5 egz.).

Uzupełnienie zbiorów bibliotecznych

Każdy park narodowy posiada bibliotekę, która na ogół z powodu braku odpowiednich środków finansowych nie posiada najnowszych wydawnictw poświęconych przyrodzie, edukacji, monitoringowi, czynnej ochronie przyrody itp. Literatura fachowa stanowi podstawowe i najczęściej używane narzędzie podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Stąd też istnieje pilna potrzeba uzupełniania zbiorów bibliotecznych najbardziej potrzebnymi wydawnictwami. Zakupiona literatura musi dotyczyć zagadnień związanych z przyrodą (ożywioną i nieożywioną), jej ochroną oraz ekologią; mogą to być np. słowniki i atlasy przyrodnicze (w tym biologiczne słowniki językowe), podręczniki oraz monografie; czasopisma (naukowe i popularnonaukowe) muszą być ściśle związane z tematyką przyrodniczą. Zakłada się, że w ramach projektu każdy park będzie mógł zakupić literaturę fachową, dotyczącą interesujących go zagadnień, na łączną kwotę 4 tys. zł (w roku 2009 po 1 tys. zł i w roku 2010 – 3 tys. zł).

Uruchomienie i prowadzenie portalu internetowego

Portal internetowy dla polskich parków narodowych stworzony zostanie przy zastosowaniu standardowych technologii stosowanych przy tego rodzaju pracach. Wykorzystane zostaną dostępne narzędzia programowania oraz gotowe wzorce (np. forum dyskusyjne), które zostaną dostosowane do potrzeb projektu. Pierwszym zadaniem będzie analiza rozwiązań technicznych i graficznych oraz zakresu merytorycznego stron internetowych poszczególnych parków narodowych, tak by tworzony portal nawiązywał do rozwiązań już istniejących.

Szkolenia dla pracowników Tatrzańskiego Parku Narodowego

- **Geograficzny system informacji - co to jest i do czego służy**

Prowadzący dr inż. Marcin Guzik

Szkolenie odbyło się 20 listopada 2009 roku. Uczestniczyło w nim 20 pracowników TPN. Podczas szkolenia przekazano podstawowe informacje o systemie GIS, a także zapoznano uczestników z bazami danych, które znajdują się w Tatrzańskim Parku Narodowym.

- **Komunikacja z turystami**

Prowadzący: Grzegorz Gruza

Szkolenie odbyło się 26 marca 2010 roku. Uczestniczyło w nim 20 osób. W czasie szkolenia prowadzący zapoznał uczestników z technikami negocjacji, sposobami rozwiązywania konfliktów oraz z metodami przekazywania informacji. Pracownicy Parku odgrywali także scenki, których scenariusz oparto na autentycznych interwencjach pracowników Służby Parku.

- **Z naturą 2000 na ty**

Prowadzący: Łukasz Pęksa

Szkolenie odbyło się 8 lipca 2010 roku. Uczestniczyło w nim 16 pracowników Parku. Prowadzący zapoznał uczestników z celami oraz zasady tworzenia obszarów Natura 2000 w Europie i Polsce. Poinformował też o roli TPN w zarządzaniu tego typu obszarami. W czasie szkolenia odbyła się gra, która w ciekawy i zabawny sposób przedstawiała problemy, jakie napotykają zarządzający tymi obszarami.

- **Ekologia i ochrona sów krajowych**

Prowadzący: Romulad Mikusek

Szkolenia odbyło się 28 września 2010 roku. Pracownicy Parku wysłuchali wykładu na temat sów występujących w Polsce i w Tatrach, zapoznali się z ich specyficznymi cechami pozwalającymi na identyfikację poszczególnych gatunków w terenie. Interesującym elementem szkolenia była także informacja o zasadach ochrony sów.

- **Podobieństwa i różnice w ochronie przyrody w TPN i TANAP**

Prowadzący: dr inż. Tomasz Skrzydlowski

Szkolenie odbyło się 3 grudnia 2010 roku. Uczestniczyło w nim 19 pracowników TPN. Gościem szkolenia był wicedyrektor słowackiego TANAP-u, który przedstawił zasady ochrony przyrody na Słowacji oraz w Tatrzańskim Narodnym Parku. Uczestnicy zapoznali się z także ze strukturą własnościową, przepisami dotyczącymi turystyki oraz z problemami, jakie występują po południowej stronie Tatr.

- **Porosty - różnorodność, identyfikacja, lichenoidykacja i problemy ochrony**

Prowadzący: Paweł Czarnota

W szkoleniu, które odbyło się 23 marca 2011 roku uczestniczyło 21 osób. Uczestnicy zastali zapoznani z przykładowymi najbardziej rozpowszechnionymi w Tatrach gatunkami tej grupy organizmów oraz z zasadami ich ochrony. W ramach szkolenia odbyła się także sesja terenowa, podczas której uczyliśmy się rozpoznawać gatunki porostów występujące na drzewach w rejonie zespołu dworsko-parkowego w Kuźnicach.

- **Polany tatrzańskie charakterystyka roślinności i problemy ochrony jej bogactwa gatunkowego**

Prowadzący: dr Małgorzata Wesołowska

Termin szkolenia: 20 czerwca 2011

Szkolenie miało formę zajęć terenowych. Odbyło się na trzech blisko siebie położonych polanach (Biały Potok, Siwa Polana i Molkówka) zlokalizowanych w pobliżu wlotu do Doliny Chochołowskiej. W szkoleniu uczestniczyło 15 osób. Podczas szkolenia uczestnicy zapoznali się:

- historią pasterstwa w Tatrach, od czasów przybycia Wołochów aż do czasów wprowadzenia zakazu wypasu owiec w Tatrach,**
- współczesnymi sposobami użytkowania polan tatrzańskich,**
- etapami powstawania i kształtowania się polan tatrzańskich,**
- przesłankami, którymi kierowano się, podejmując decyzję związaną z wprowadzonym w 1978 roku zakazem wypasu owiec na obszarze istniejącego od 1954 roku Tatrzańskiego Parku Narodowego,**
- wpływem koszenia, wypasu, koszarowania, deptania, zgryzania lub braku tych czynników na roślinność polan reglowych.**

W następnej części szkolenia uczono się rozpoznawania gatunków charakterystycznych dla polan regla dolnego oraz zapoznano się z najczęściej występującymi zespołami roślinnymi na polanach reglowych, Największą uwagę poświęcono endemicznemu zespołowi *Gladiolo-Agrostietum*.

- Ekologia Lasu - strategie życia roślin i zwierząt w naturalnej buczynie karpackiej**

Prowadzący: dr inż. Tomasz Skrzydłowski

Termin szkolenia: 16 września 2011 r.

Szkolenie miało charakter zajęć terenowych. Odbyło się w Suchym Żlebie na terenie Tatrzańskiego Parku Narodowego. Uczestniczyło w nim 18 osób. Podczas szkolenia uczestnicy przypomnieli sobie podstawowe pojęcia z zakresu ekologii (ekologia, siedlisko, mikoryza itp.). Omówione zostały typy lasów w Tatrach na tle budowy geologicznej i warunków glebowych. Przedstawiono też mechanizmy kształtowania się gleb leśnych: gleb brunatnych i rędzin brunatnych. W odniesieniu do buczyny karpackiej przedstawiono budowę i strukturę naturalnej buczyny karpackiej. Zwrócono uwagę na związki czasowe i przestrzenne między różnymi elementami drzewostanu: siewkami, nalotem podrostem a drzewostanem dojrzałym. Omówiono strategie wzrostu i rozwoju poszczególnych gatunków drzew w środowisku żyznej buczyny karpackiej. Przedstawiono strategie życiowe zwierząt związanych z latami nasiennymi drzew (dynamika drobnych gryzoni leśnych, dynamika drobnych i średniej wielkości ptaków osiadłych: kowaliki, sójki itp.). Przedstawiono też ekologię ryjówkowatych. Analizowano wpływ zmian liczebności drobnych ssaków i ptaków na dynamikę i przeżywalność łasicowatych oraz ptaków drapieżnych, zwłaszcza sów. Na koniec wyjaśniono rolę jeleniowatych na kształtowanie się struktury gatunkowej i wysokościowej odnowień naturalnych na podstawie powierzchni próbnych. Omówiono ekologię jeleniowatych w kontekście relacji z wilkiem i rysi.

W ramach projektu zakupiliśmy 79 tytułów książek do biblioteki TPN.

Zachęcamy do korzystania ze strony internetowej www.parknarodowe.edu.pl.